

(2. 2.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

In verband met den korten tijd die verlopen is tusschen het optreden van ondergeteekende, en het tijdstip waarop de Staatsbegrooting moest worden ingediend, worden voor 1892 voorloopig slechts kredieten aangevraagd welke strekken kunnen tot verzekering van den loopenden dienst, tot verdere uitvoering van onderhanden zijnde werken en tot nakoming van wetten en aangegane verbintenissen. De ondergeteekende behoudt zich voor, zoo noodig, voor nader te blijken behoefte, suppletoire begrotingen in te dienen.

In aansluiting met het vorenstaande onthoudt ondergeteekende zich bij deze begrooting van beschouwingen over den toestand van het materieel der zeemacht. Het is zijn voornemen daarop terug te komen, wanneer, na gezette overweging, voorstellen zullen kunnen worden gedaan om den toestand van dat materieel, zoowel dat bestemd voor de verdediging van het vaderland, als dat voor den algemeenen dienst, te verbeteren.

Bij die voorstellen zal tot uitgangspunt moeten genomen worden, eenerzijds het rapport der Commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1889 n°. 27, anderzijds dat van de Commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 23 Maart 1890 n°. 28.

Zullen de bedoelde voorstellen niet onaanzienlijke kosten na zich slepen, ondergeteekende geeft de verzekering, dat getracht zal worden in alles de meest mogelijke spaarzaamheid in acht te nemen. De op deze begrooting voor het bestaande materieel aangevraagde sommen beoogen hoofdzakelijk het voorzien in den dienst, het gewone onderhoud of het beëindigen van reeds aangevangen wijzigingen. Het ligt niet in de bedoeling van den ondergeteekende om verdere ingrijpende veranderingen in het bestaande materieel te brengen.

Het eindcijfer van dit hoofdstuk bedraagt f 14 080 420,20, tegen f 14 353 242,12 voor 1891 toegestaan. Het verschil is een gevolg van lagere raming der:

IIde afdeeling, Materieel der zeemacht, met f 376 360,00
en IVde afdeeling, Loodswezen enz. met 153 937,00

Totaal minder . . f 530 297,00

waar tegenover eene hoogere raming der:

Iste afdeeling, Kosten der administratie,
met f 11 187,08

IIde afdeeling, Personeel der
zeemacht, met 187 975,00

en Vde afdeeling, Pensioenen
enz., met 58 313,00

Totaal meer 257 475,08

Blijft minder . . . f 272 821,92

Tegenover de geraamde uitgaaf voor 1892 op dit hoofd-

stuk, ad f 14 080 420,20, staat eene geraamde inkomst, bij de wet op de middelen verantwoord wordende voor:

bijdragen voor de opleiding van adelborsten f 39 000,00

bijdragen voor de opleiding van adspirant-
administrateurs 2 850,00

opbrengst van verkoop van onbruikbare en
overtollige goederen 40 000,00

opbrengst van loodsgelden 1 350 000,00

Totaal . . . f 1 431 850,00

Iste AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 397 977,50, tegen f 386 790,42 voor 1891 toegestaan.

Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, wordt veroorzaakt door hoogere raming van:

Art. 2. Bezoldiging van de ambtenaren bij het Departement, met f 1 900,00

Art. 3. Bezoldiging van de officieren van het Departement, met 2 300,00

Art. 5. Bezoldiging van de ambtenaren bij 's Rijks werven, met 116,66

Art. 6. Zeetraktementen van de officieren bij 's Rijks werven, met 5 400,00

Art. 7. Bezoldiging van het korps ingenieurs der marine, met 10,42

Art. 8. Bureau- en lokaalbehoefte voor 's Rijks werven, met 1 500,00

Art. 10. Bureau- en lokaalbehoefte voor de verificatie van 's Rijks zee-instrumenten en van de tijd-sein-inrichtingen, met 200,00

Totaal meer . . . f 11 427,08

waartegenover eene lagere raming van:

Art. 9. Bezoldiging van het personeel bij de verificatie van 's Rijks zee-instrumenten en van de tijd-sein inrichtingen, met 240,00

Blijft meer . . . f 11 187,08

Zooals uit den toelichtenden staat kan blijken zijn de meeste der verhoogingen slechts schijnbaar, omdat zij het gevolg zijn van gewijzigde imputatie van uitgaven, zoodat deze op andere artikelen der begrooting zoo veel minder worden, en hier dus slechts eene verplaatsing van cijfers geschied is.

IIde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 5 022 480, tegen f 5 398 840 voor 1891 toegestaan. Dit verschil is toe te schrijven aan eene lagere raming van:

Art. 12. Aanschaffing van materialen, met f 217 680,00

Art. 14. Aanschaffing enz. van geschut, met 36 100,00

Art. 15. Aanschaffing enz. van torpedo's, met 108 760,00

Art. 16. Aanschaffing enz. van scheepstoomwerktuigen, met 136 050,00

Totaal minder . . . f 498 590,00

waartegenover hoogere raming van:

Art. 17. Aanschaffing van steenkolen met f 70 000,00

Art. 19. Arbeidsloon op 's Rijks werven, met	1 155,00
Art. 20. Bemannings der werkvaartuigen met	425,00
Art. 21. Bouwwerken, met	21 850,00
Art. 22. Onderhoudswerken, met	22 400,00
Art. 23. Aanschaffing werf- stoomwerktuigen, met	6 400,00
Totaal meer —————	f 122 230,00
Blijft minder. . . .	f 376 360,00

Uit het vergelijkend overzicht betreffende de sommen voor deze afdeling thans aangevraagd en voor 1891 toegestaan, als bijlage A bij de Memorie gevoegd, blijkt dat voor aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen wordt gevraagd f 1 717 900 derhalve f 336 400 minder dan voor 1891 werd toegestaan; voor herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst f 1 331 150, derhalve 32 320 meer dan voor 1891 werd toegestaan;

voor conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen f 154 800, derhalve f 2 800 minder dan voor 1891 werd toegestaan; voor aankoop, aammaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad f 586 750, derhalve f 58 825 meer dan voor 1891 werd toegestaan;

voor afschaffing, wijziging en herstelling van geschut affutage, projectielen, handwapenen en torpedo's f 392 500, derhalve f 144 860 minder dan voor 1891 werd toegestaan;

voor aankoop, onderhoud en herstelling van gereelschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling in eigen beheer van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen f 489 910, derhalve f 15 750 meer dan voor 1891 werd toegestaan;

voor algemeenen dienst en proefnemingen f 349 470, derhalve f 805 meer dan voor 1891 werd toegestaan.

De bij deze begroting voor nieuwen aanbouw aangevraagde sommen moeten strekken voor den afbouw van het artillerie-instructievaartuig *Bellona*, van het stoomschip tot bescherming der visscherij *Zeehond* en van het ramschip *Reinier Claeszen*, terwijl de bouw van het pantserdektorschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* zal worden voortgezet, alles op 's Rijks verf te Amsterdam.

Dat voor den aanbouw van de *Bellona* en *Zeehond* op art. 19 meer geld voor arbeidsloon wordt aangevraagd dan in verband met het toegestane voor 1891 aanvankelijk noodig scheen, vindt zijn grond daarin, dat een deel van het bedrag voor 1891 niet besteed zal kunnen worden. Was toch bij het opmaken der begroting gerekend op het aanvangen met begin Januari, door het vaststellen der wet op 23 Februari geraakte men bijna acht weken ten achteren.

De *Bellona*, *Zeehond* en *Reinier Claeszen* zullen in den loop van 1892 voor den dienst gereed komen. Van de *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* mag dit eerst in 1893 verwacht worden.

De bouw der beide laatste schepen, waarvan de levering aanvankelijk aan de Koninklijke Fabriek van stoom- en andere werktuigen te Amsterdam was opgedragen, geschiedt nu zonder stoornis op 's Rijks werf aldaar, en een groot deel van de werklieden van die fabriek zijn voor deze werkzaamheden in dienst van den Staat aangenomen, zoodat het personeel, vergeleken bij vroeger, aanzienlijk vermeerderd is.

Het is wenschelijk voorgekomen om de voor deze schepen benodigde gelden op art. 13 te blijven aanvragen om een beter overzicht te hebben van de kosten. Behalve de materialen en arbeidsloon voor het schip komen nu op dit artikel ook nog voor de kosten der machines, voor wier afwerking nadere contracten zijn aangegaan.

De voorzieningen en herstellingen, waarvoor de gelden zijn aangevraagd, bepalen zich tot het in orde maken van

rompen, machines en inventarissen van die schepen, welke korter of langer in dienst zijn geweest en weder voor nieuwe bestemmingen moeten worden in orde gebracht.

Het behoeft nauwelijks herhaald te worden, dat de ramingen, gebaseerd op kosten van herstellingen van gelijksoortige schepen, bij dergelijke gelegenheden slechts zeer ten ruwste kunnen zijn en afhankelijk van omstandigheden, die onmogelijk te voorzien zijn.

De wijzigingen aan het gepantserd materieel zullen dit jaar voltooid worden; alleen van de *Luipaard* is dit niet zeker, en worden voor eventueel uit te voeren voorzieningen nog fondsen aangevraagd.

De stoomkanonneerboot *Vos*, thans te Vlissingen gestationneerd, moet in het volgend jaar hare stoomketels tegen nieuwe verwisselen; hetzelfde is het geval met torpedo-boat *II* en *VII*; die vaartuigen zullen dan tevens de noodige voorzieningen ondergaan.

Voor de *Cerberus* worden gelden uitgetrokken voor de herstelling der werktuigen en tot betaling van de laatste termijnen der nieuwe stoomketels.

De voor de *Buffel* toegestane sommen bleven, in verband met hetgeen daaromtrent in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag voor de begroting van het loopende jaar, blz. 4, werd gezegd, ongebruikt. Er is thans wederom een post op deze begroting gebracht tot het uitvoeren van herstellingen aan ketels en werktuigen van de *Buffel*, die echter tot het hoog nooilige zullen beperkt worden. In verband met die werkzaamheden zullen op dit schip, evenals op de *Cerberus* eenige voorzieningen aan romp en beschieting moeten worden uitgevoerd.

Wat aangaat de schepen van den algemeenen dienst, kan worden medegeleeld, dat de werkzaamheden aan het schroefstoomschip *Tromp* zullen worden beëindigd, waarna dit schip te Willemsoord in reserve zal worden opgenomen. Hr. Ms. schroefstoomschip *Johan Willem Friso* moet na terugkomst van den winterkruistocht worden gereed gemaakt voor een tocht in de Noordzee en daarna voor een nieuwen kruistocht.

Hr. Ms. schroefstoomschip *Van Speyk*, tegen den zomer uit Oost-Indië terugverwacht, moet geheel worden nagezien en in orde gebracht voor stationneering te Curaçao.

Hr. Ms. schroefstoomschip *Van Galen* zal op gelijke wijze als vroeger voor eene reis naar Oost-Indië moeten worden in orde gebracht, terwijl van het verblijf in Nederland zal worden gebruik gemaakt om een onderzoek in te stellen naar den toestand van dit schip, met het oog op verder daarvan te verwachten diensten.

Hr. Ms. schroefstoomschip *Bonaire*, uit West-Indië teruggekeerd, moet worden nagezien en in orde gebracht. Tot zoolang de *Zeehond*, het vaartuig ter bescherming der visscherij, niet gereed is, wordt dit schip daarvoor bestemd.

Hr. Ms. schroefstoomschip *Sommelsdijk* wordt in het laatst van het jaar te Hellevoetsluis binnen verwacht, om aldaar te repareeren.

De drijvende batterij *Salamander*, die sinds vele jaren in de haven het Nieuwe Diep tot exercitieschip diende voor het vuren met geschut, is, na in het droge dok te Willemsoord te zijn onderzocht, bevonden te zijn in een toestand, dat niet op lang gebruik meer mag gerekend worden. Het heeft een punt van overweging uitgemaakt, of dit schip moest vervangen worden door eene vaste batterij dan wel door de *Heldin*, vroeger bestemd tot bergplaats van projectielen, maar sedert de gereedheid van het projectielenmagazijn te Oostoever zonder bestemming.

Omdat een schip beter aan het doel beantwoordt, en ook ten gevolge van moeilijkheden, aan het eerste verbonden, is besloten de *Heldin* te doen inrichten, en worden nu de noodige gelden aangevraagd om dit te doen geschieden.

Te Hellevoetsluis zal de bouw van de munitie-lichters en het werkvaartuig worden voltooid, terwijl twee nieuwe stoomsloepen van 30 voet zullen worden in aanbouw gebracht.

Het is gebleken, dat de som voor 1891 voor steenkolen uitgetrokken, ook in verband met het toegenomen gebruik, onvoldoende was; daarom wordt voor 1892 een hooger bedrag geraamd, omdat het bepaald noodzakelijk is den voorraad voldoende groot te hebben.

Op art. 15g is eene som van f 24 000 aangevraagd voor den aankoop van het toestel van den heer BELLEMO te Venetië, die eene uitvinding heeft gedaan om door de

torpedo's zelve de netten, die tot beveiliging der schepen dienen, te doen doorsnijden. Nadat op dezerzijdsche uitnoodiging de uitvinder op de inschietplaats eenige proeven had genomen, die de bruikbaarheid zijner vinding bewezen, is met hem onderhandeld over den aankoop van zijn geheim, en is hij bereid bevonden dit aan de Nederlandsche marine voor de aangevraagde som af te staan, die billijk is te achten in vergelijking van hetgeen de Italiaansche marine daarvoor betaalde, en van hetgeen andere marines hem bij welslagen zijner proeven aanboden. Wordt de vinding eigendom der Nederlandsche marine, dan is den uitvinder geheimhouding toegezegd.

In aansluiting aan hetgeen bij de Memorie van Toelichting van de vorige begroting werd vermeld, kan aangaande de werkzaamheden, welke tot 1 Juli 1891 op 's Rijks werven werden verricht of aan particulieren opgedragen, het volgende worden medegedeeld.

's Rijks werf te Amsterdam.

De torpedoboot *Idjen* kwam in October 1890 gereed, werd overgevoerd naar Hellevoetsluis, in de 1ste klasse van reserve opgenomen en 1 April 1891 in dienst gesteld.

De torpedoboot *Krakatau* deed 2 Juli 1890 haar definitieven proeftocht en werd, na te Amsterdam voltooid te zijn, in December 1890 overgevoerd naar Willemsoord, in de eerste klasse van reserve opgenomen en 2 Maart 1891 in dienst gesteld.

De torpedoboot *Goentoer* bleef ter beschikking van de Nederlandsche Stoombootmaatschappij, om in de gebreken aan den stoomketel, die zich bij eenige opvolgende proeftochten telkens weder voordeden, te voorzien. Er zijn thans afloefende maatregelen genomen, om het vaartuig zoo spoedig mogelijk in het bezit van een goeden ketel te stellen.

De torpedoboot *Matjan* werd 2 Augustus 1890 te water gelaten en 15 September ter beschikking van den fabrikant gesteld, voor het inzetten der werktuigen. Na den welgeslaagden proeftocht te Vlissingen op 3 April 1891 wordt de boot thans te Amsterdam afgewerkt.

De torpedoboot *Lamongan* werd 15 November 1890 te water gelaten en 13 April 1891 aan den fabrikant afgegeven voor het inzetten der werktuigen. Zij deed 20 Juni een welgeslaagden proeftocht en werd weder naar Amsterdam overgevoerd om afgewerkt te worden.

De torpedobooten *XVI* en *XVII* werden respectievelijk 28 Juli en 4 Augustus 1890 ter beschikking der Koninklijke maatschappij »De Schelde" gesteld om de machines in te zetten en keerden in Maart daaraanvolgende, na welgeslaagde proeftochten op 26 en 27 Februari, op 's Rijks werf terug om verder afgewerkt te worden.

Den 22sten November 1890 werd begonnen met het in elkander zetten van de torpedoboot *Nobo*, welk vaartuig 22 April 1891 werd te water gelaten en 12 Mei daaraanvolgende ter beschikking van de Maatschappij »De Schelde" werd gesteld voor het inzetten der werktuigen.

De bouw van torpedoboot *III*, waarvan 2 April 1891 het in elkander zetten werd aangevangen, werd voortgezet.

Het ramschip *Reinier Claeszen* werd, na het sluiten van het bij de vorige begroting vermelde suppletoire contract met de Koninklijke Fabriek van stoom- en andere werktuigen in liquidatie, den 24sten September 1890 op 's Rijks werf op stapel gezet.

Na het gereed komen der helling voor het pantserdektorschip *Prinses Wilhelmina der Nederlanden*, sedert veranderd in *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*, werd den 22sten April 1891 de kiel van dit schip gelegd.

De bij de Koninklijke Fabriek voorhanden materialen voor deze beide schepen werden naar 's Rijks werf overgebracht, en sedert het opzeggen der overeenkomsten met deze fabriek in Maart 1891, toen de hoop op reconstructie der fabriek opgegeven was, wordt de bouw der rompen onder eigen beheer voortgezet, terwijl, zooals lager is vermeld, voor het afwerken der machines nieuwe contracten werden gesloten.

Het artillerie-instructieschip en het politievaartuig voor de visscherij, welke respectievelijk de namen *Bellona* en *Zeehond* ontvingen, werden 1 Juni 1891 op stapel gezet.

Het in aanbouw zijnde *lichtschip* kwam in het voorjaar van 1891 gereed. In de aflevering daarvan onstond eenige vertra-

ging doordat het intijds te water laten door de strenge vorst van den afgelopen winter belet werd.

De voorzieningen aan de *Heiligerlee* en *Tijger* werden beëindigd en de schepen weder in de 1ste klasse van reserve opgenomen. De *Tijger* zal eerstdaags, evenals de *Cerberus*, van een geschutmast worden voorzien.

De voorzieningen aan torpedoboot *IX* worden voortgezet, terwijl torpedoboot *XVII* eenige herstellingen aan de machine ondergaat.

Het stoomschip *Suriname* werd voor indienststelling in gereedheid gebracht en 16 Maart 1891 in dienst gesteld.

Voorts werden aan de overige in reserve en in dienst zijnde schepen de noodige herstellingen verricht, en eenige lichte vaartuigen, o. a. de rompen van 3 stoomsloepen van 39 voet en 2 van 25 voet, laatstgenoemde voor de Indische Militaire marine, aangebouwd.

's Rijks werf te Willemsoord.

De voorzieningen aan het ramschip *Schorpioen* werden voortgezet en zullen spoedig beëindigd zijn.

Het ramschip *Stier* werd 21 November 1890 uit dienst gesteld en overgevoerd naar de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam, om de noodige voorzieningen aan romp, ketels en machines te ondergaan.

Het ramschip *Guinea* werd van torpedonetten voorzien en 21 November 1890 in dienst gesteld.

De monitor *Luipaard* ondergaat eenige herstellingen, wordt voorzien van een brug voor electrisch licht en snelvurend geschut, een geschutmast en torenrichtgatbedekkingen, terwijl de commandotoren zal worden verhoogd, waartoe de pantserplaten in bewerking zijn.

De monitor *Krokodil* werd naar Hellevoetsluis overgebracht om de voorzieningen te ondergaan in verband staande met de verhooging van den commandotoren en de opstelling van snelvuur-geschut en electrisch licht.

De stoomkanonneerboot *Gier* werd van nieuwe stoomketels en krukassen voorzien en keerde in April 1891 in de 1ste klasse van reserve terug.

Het stoomschip *Tromp* werd van nieuwe stoomketels voorzien en onderging eenige herstellingen aan de machines, waarna nog de noodige voorzieningen aan den romp en de betimmering worden uitgevoerd.

Het stoomschip *De Ruyter* onderging, na terugkomst uit Oost-Indië op 5 September 1890, de noodige voorzieningen aan romp, ketels en werktuigen en was 25 Maart weder gereed voor vertrek naar West-Indië.

Het stoomschip *Koningin Emma der Nederlanden*, 6 Mei 1891 te Texel binnen, onderging eenige reparatiën aan romp en werktuigen en werd voor een zomerkruistocht in de Noordzee gereed gemaakt.

Het stoomschip *Johan Willem Friso*, 8 Juni 1891 uit West-Indië teruggekeerd, ondergaat eenige herstellingen en wordt voor een winter-kruistocht in den Atlantischen Oceaan gereed gemaakt.

Het stoomschip *Bonaire*, 11 April 1891 uit Suriname terug, werd den 22sten April uit dienst gesteld en wordt thans weder gereed gemaakt.

Het stoomschip *Van Galen*, in Mei 1891 uit Oost-Indië teruggekeerd, ondergaat de noodige voorzieningen aan den romp, terwijl door de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam eenige herstellingen aan werktuigen en ketels worden verricht. Het schip wordt weder voor eene reis naar Oost-Indië gereed gemaakt.

De herstellingen aan de torpedoboot *Etna* werden beëindigd.

De torpedoboot *XIV* werd naar de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam overgevoerd, om herstellingen aan romp en werktuigen te ondergaan.

Aan de schepen in dienst en in reserve werd het noodige tot onderhoud verricht, terwijl 2 stoomsloepen van 30 voet in aanbouw werden gebracht.

's Rijks werf te Hellevoetsluis.

De monitor *Draak* werd voorzien van eene brug voor electrisch licht en snelvurend geschut en een geschutmast,

terwijl de commandotoren werd verhoogd. Het schip werd 15 Mei in dienst gesteld.

De monitor *Wesp* onderging eenige herstellingen en wordt voorzien van een brug voor electrisch licht en snelvurend geschut en een geschutmast, terwijl de commandotoren wordt verhoogd.

Aan den monitor *Matador* werden eenige herstellingen verricht, en voor de verhooging van den commandotoren de materialen aangeschaft.

De monitors *Panther*, *Haai* en *Hyena* kregen een geschutmast.

Het stoomriviervaartuig *Isala* werd naar de Koninklijke Maatschappij »De Schelde» overgevoerd om herstellingen aan de stoomketels en aan den romp te ondergaan, en zal van eene verbeterde stuurinrichting worden voorzien.

Het stoomriviervaartuig *Vahalis* kwam gereed en werd in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

Eene stoombarkas en eene stoomsloop van 30 voet werden in aanbouw gebracht, terwijl voor den bouw van één werkvaartuig en twee munitielichters de materialen besteld en gedeeltelijk geleverd zijn.

De overige schepen in dienst en in reserve ondergingen de noodige voorzieningen.

Met de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam werd gecontracteerd voor uitvoering van herstellingen, enz. aan de werktuigen van Hr. Ms. stoomschip *De Ruyter*; voor het wijzigen van de geschutpoorten van dien bodem; voor werkzaamheden aan machines enz. van de *Zeemeew*; voor het vervaardigen en opstellen der werktuigen, enz. voor het in aanbouw zijnde artillerie-instructie schip *Bellona*; voor het inrichten van de gewezen torpedoboot *III* tot het nemen van schietproeven; voor werkzaamheden aan werktuigen, den commandotoren, enz. van de *Stier*; voor herstellingen aan torpedoboot *XIV*; voor levering van schroefassen en schroeven, en maken van neerslaande kipstutten voor de *Matador*.

De Koninklijke Maatschappij »De Schelde» te Vlissingen leverde voortstuwers en schroefbladen voor *Empong*, *Merkuur* en torpedoboot *VII* en werd belast met de herstelling van werktuigen, ketels, enz. van de *Isala*. Met haar werd contract gesloten voor de afwerking van de machines van de *Reinier Claeszen*.

Aan de Maatschappij »De Maas» te Rotterdam werd toevertrouwd de bouw van een achterwielloop, terwijl haar ook nog is opgedragen de levering van een hoogen drukcilinder voor de machine in de stoomzagerij te Amsterdam.

GEERS. STORK & Co. te Hengelo werden belast met de levering van stoomketels voor stoomsloepen en voor eene barkas.

Met de Koninklijke Grofsmederij te Leiden werd gecontracteerd voor levering en herstelling van ankers en kettingen, voor levering van beschermplaten tot snelvurende kanons, zoomede voor revolverkanons voor de *Luipaard* en *Krokodil*, voor het veranderen van het luikhoofd aan boord van de *Matador*, en voor de levering van stalen masten met geschutmars voor de *Tijger* en *Cerberus*.

De Alkmaarsche IJzer- en Metaalgieterij te Alkmaar leverde eene brug voor opstelling van revolverkanons en electrisch licht aan boord *Luipaard*.

Aan de firma WED. J. L. CEUVEL te Amsterdam werd toevertrouwd de bouw van een communicatievaartuig, dat 8 Mei 1891 in goede orde werd opgeleverd.

HOOGERWERF & Co. te Kinderdijk leverden torpedonetten.

W. C & K. DE WIT te Amsterdam leveren eene locomobile tot drijven der pompen van de schipdeuren van het herstelde droge dok te Willemsoord.

De Gezamenlijke Buskruitmakers in Noordholland, Utrecht en Zeeland leveren buskruit.

Voorts werd gecontracteerd met de Nederlandsche Fabrik voor werktuigen en spoorwegmaterieel te Amsterdam, voor de afwerking van de stoomwerktuigen van de *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*.

Met WHITEHEAD & Co. te Fiume werd gecontracteerd voor torpedo's.

Met FRIED. KRUPP te Essen voor artillerie-materieel en voor sparren en klauwen voor torpedoboot *III*.

Met de Deutsche Metallpatronenfabrik te Karlsruhe voor patronen en hulzen.

Met de Société anonyme des anciens établissements HOTCHKISS & Cie. te Parijs voor schokbuizen.

WOLF & Co. te Walsrode leverden schietkatoen.

De Compagnie des hauts fourneaux, forges et aciéries de la marine et des chemins de fer te St. Chamond, leverde torenbedekkingen voor de *Draak* en *Matador* en CH. DE BAISEUX te Brussel als agent van evengenoemde compagnie, eene overdekking van den commandotoren voor de *Krokodil*.

Ten behoeve van het Departement van Koloniën werd met HUYGENS & VAN GELDER te Amsterdam gecontracteerd voor den bouw van een schroefschip voor de Indische militaire marine (*Lombok*).

Met de Maatschappij »De Maas» te Rotterdam voor den bouw van een stoomschip voor de gouvernementsmarine (*Zwaan*).

Met de Koninklijke Maatschappij »De Schelde» te Vlissingen voor den bouw van een stalen schroefstoomschip voor de Indische militaire marine (*Sumbawa*).

Met de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam voor eene stoomsloop, en voor den bouw van twee schroefstoomschepen voor de gouvernementsmarine (*Pelikaan* en *Flamingo*).

Met GEERS. STORK & Co. te Hengelo voor werktuigen voor stoomsloepen.

Bouwwerken.

Houtmagazijn en sloepenloods op 's Rijks werf te Amsterdam.

Ten gevolge van bezuinigingen is de aanvankelijk geraamde som van f 170 000 voor deze gebouwen teruggebracht tot f 115 000. De bouw is over drie jaren verdeeld; voor 1892 is uitgetrokken f 40 500, zoodat over 1893 vermoedelijk nog zal overblijven f 51 500.

Brug over de coupure te Amsterdam.

De brug over de coupure te Amsterdam, bestaande in een vaartuig, dat met kleppen aan de beide oevers verbonden is, verkeert in zoodanig slechten toestand, dat het niet meer verantwoord is, daarover eenigszins zware lasten te vervoeren.

De aanvraag van f 12 000 strekt om op de eenvoudigste wijze door een pont of bak, waarover eene loopplank wordt gelegd, in de verbinding van de beide zijden der coupure te voorzien.

Uitbreiding van het werfspoor en het buizenet der waterleiding te Amsterdam.

De spoorbaan op de werf te Amsterdam, zoo noodig voor het gemakkelijk vervoer van zware lasten, eischt uitbreiding, nu nagenoeg alle hellingen bezet zijn. Bovendien is het wenschelijk om aan de waterleiding, die slechts over een deel der werf ligt, eenige uitbreiding te geven. De aangevraagde som van f 7100 strekt om in deze verbeteringen te voorzien.

Magazijn en werkplaats voor nat schietkatoen te Hellevoetsluis.

Voor berging van nat schietkatoen bestaat behoefte aan een klein magazijn, waarnevens een gebouwtje voor werk-

kamer ten dienste van het scheikundig onderzoek. Voor een en ander wordt f 4000 uitgetrokken.

Twee ebeuren voor de zeedoksluis te Hellevoetsluis.

De ebeuren van de zeedoksluis te Hellevoetsluis, in 1874 aangemaakt, zijn niet langer betrouwbaar, waarom eene som van f 11 250 op de begroting is gebracht om deze deuren te vernieuwen.

Onderhoudswerken.

De op art. 22 aangevraagde sommen zijn bestemd voor het onderhoud van gebouwen, kaaimuren, beschoeiingen, rasters, sluizen, ducdalven, meerpalen, dokken, bestratingen enz., alsmede voor baggerwerk.

De voor Willemsoord en Hellevoetsluis aangevraagde sommen verschillen niet veel van die, ten vorigen jare toegestaan.

Voor Amsterdam is evenwel het bedrag hooger, omdat de toestand van vele gebouwen en inrichtingen van dien aard is, dat dringend voorzieningen worden geëischt. Daaronder behooren de ijzeren dakbedekkingen van eene werkplaats, die in 1892 voor de helft moet vernieuwd worden, om de andere helft in 1893 uit te voeren.

IIIde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 5 417 125, tegen f 5 229 150 voor 1891 toegestaan. Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, wordt veroorzaakt door hoogere raming van:

<i>Art. 25.</i> Vaste traktementen van het korps officieren van administratie, met	f 300,00
<i>Art. 26.</i> Vaste traktementen van het korps officieren van gezondheid, met	1 400,00
<i>Art. 27.</i> Traktementen van het personeel bij de hospitalen, met	3 000,00
<i>Art. 29.</i> Vaste traktementen, van dek- en onderofficieren, met	1 000,00
<i>Art. 31.</i> Kosten van de actieve zeemacht, met	57 600,00
<i>Art. 32.</i> Kosten der werving, met	3 000,00
<i>Art. 34.</i> Kosten van het Koninklijk Instituut voor de Marine, met	3 700,00
<i>Art. 36.</i> Kosten voor opleiding van adspirant-administrateurs, met	500,00
<i>Art. 39.</i> Kosten van schafting, met	120 000,00
<i>Art. 40.</i> Kosten van kazernen, enz., met	8 075,00
<i>Art. 43.</i> Transportkosten, met	10 000,00
terwijl voor kosten van examens op <i>art. 33</i> de uitgaven zijn uitgetrokken die vroeger over andere artikelen der begroting waren verdeeld tot een bedrag van	4 800,00

Totaal meer f 213 375,00

waartegenover lagere raming van:

<i>Art. 24.</i> Vaste traktementen van het korps zeeofficieren, met f	2 400,00
<i>Art. 30.</i> Kosten van het korps mariniers, met	3 000,00
<i>Art. 35.</i> Kosten voor opleiding van officieren van gezondheid, met	20 000,00
Totaal minder	25 400,00

Blijft meer f 187 975,00

In aansluiting aan hetgeen bij de Memorie van Toelichting van de vorige begroting werd vermeld, kan omtrent de verrichtingen van de schepen en vaartuigen van oorlog het navolgende worden medegedeeld:

Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Koningin Emma der Nederlanden*, op 5 Juni 1890 van de reede Texel vertrokken, tot het doen van een oefeningstocht in de Noord- en Oostzee, kwam 12 Juli daaraanvolgende te Stockholm, 21 Juli ter reede Kroonstadt en 22 Juli te St. Petersburg, waarna de terugreis naar Nederland werd aanvaard. Te Stockholm werd zeven dagen en voor St. Petersburg veertien dagen verbleven. Den 22sten Augustus kwam genoemd stoomschip weder ter reede Texel.

Vervolgens gereed gemaakt zijnde voor een oefeningstocht in den Atlantischen Oceaan, verliet deze bodem op 11 October 1890 de reede van Texel, arriveerde 19 October te Lissabon, alwaar wegens noodige herstellingen aan de stoomwerktuigen tot 9 November werd verbleven. Gedurende het verblijf ontving het schip een bezoek van Zijne Majesteit den Koning van Portugal. Van Lissabon vertrekkende werd den 18den November St. Vincent (Kaap-Verdische eilanden) aangedaan. Den 18den December werd ter reede Monte-Video geankerd en den 21sten December de Platarivier opgestoomd naar de reede Ensenada, hebbende het schip voorts den overigen tijd, voor de Argentijnsche Republiek bestemd, doorgebracht in de haven van La Plata, de nieuwe hoofdstad van Buenos Ayres. Den 1sten Januari 1891 werd weder naar Monto Video teruggekeerd. Den 4den van de reede Monte Video vertrekkende, werd de reis vervolgd naar de Simonsbaai (Kaap de Goede Hoop), alwaar den 29sten Januari ter reede Simonsstad werd geankerd. Na een verblijf van 9 dagen werd de terugreis aangenomen, een drietal dagen te St. Helena vertoeft, op 30 April 1891 de reede Brest bereikt, en kwam genoemd stoomschip op 6 Mei 1891 ter reede Texel ten anker.

Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Johan Willem Friso*, stationsschip te Curaçao, deed verschillende kleine reizen in de Antillen en vertoeft in December 1890 eenige weken in het maritiem-etablisement van de Bermuda-eilanden, tot het ondergaan van eenige reparatiën. Den 10den Mei 1891 vertrok dit stoomschip van Curaçao, met bestemming naar Nederland, en kwam 8 Juni daaraanvolgende ter reede Texel binnen.

Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Van Galen* vertrok 11 October 1890 van de reede Texel naar zee, met bestemming naar Oost-Indië, ter aflossing van personeel, dat wegens langdurig verblijf in die gewesten voor terugkeer naar Nederland in aanmerking kwam. Den 6den December ankerde genoemde bodem ter reede Simonsstad en kwam 13 Januari 1891 te Batavia aan. Den 18den Februari daaraanvolgende werd Tandjong Priok verlaten en de reis naar Nederland, via de Simonsbaai, aanvaard. Na den 21sten Maart voor Simonsstad te zijn gearriveerd, bereikte genoemd stoomschip 23 Mei de reede Texel. Het schip wordt wederom bestemd voor eene reis tot aflossing van personeel in Oost-Indië.

Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *De Ruyter*, waarvan in de Memorie van Toelichting der vorige begroting de terugreis uit Oost-Indië werd vermeld, kwam 5 September 1890 ter reede Texel, en werd voorts, na aan 's Rijks werf te Willemsoord de noodige herstellingen te hebben ondergaan, gereed gemaakt voor eene bestemming naar Curaçao, tot aflossing in het station van dien naam van Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Johan Willem Friso*. Na den 27sten Maart van Vlissingen (alwaar de kompassen geregeld waren) te zijn vertrokken, kwam deze bodem 30 April voor de Suriname-rivier aan en bereikte 9 Mei daaraanvolgende de haven van Curaçao.

Hr. Ms. ramtorenschepen *Koning der Nederlanden* en *Prins Hendrik der Nederlanden*, en Hr. Ms. schroefstoomschepen 1ste klasse *Atjeh* en *Van Speyk* bleven deel uitmaken van het auxiliair eskader in Nederlandsch-Indië.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Sommelsdijk* vertrok 21 September 1890 van de reede Texel met bestemming naar Suriname, ten einde Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire* in het station aldaar af te lossen. Tevens werd deze reis benuttigd tot het bezoeken van de Republiek Liberia en de Congokust. Na Porto-Grande (St. Vincent) en de reede Freetown (Sierra-Leona) aangedaan te hebben tot aanvulling van den kolenvoorraad, bezocht dit schip

Monrovia en eenige kleinere plaatsen in eerstgenoemde republiek, voorts Banana, Boma in den Congostaat, de Fransche bezitting Loango en St. Paul de Loanda (Portugeesche bezitting Angola) ter Afrika's Westkust. Den 24sten December de Congorivier verlaten hebbende, bereikte dit schip, na een tweedaags verblijf ter reede Ascencion, 26 Januari 1891 de Suriname-rivier en kwam den 27sten daaraanvolgende voor Paramaribo.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire*, stationschip in het station Suriname, deed verschillende kleine reizen, waarbij o. a. Fort de France (Martinique), Bridgetown (Barbados) en Georgetown (Demerary) werden bezocht. Den 7den Februari 1891 vertrok dit stoomschip van Paramaribo met bestemming naar Nederland, via Martinique.

Den 21sten Februari van Fort de France vertrokken zijnde, kwam dit schip 11 April 1891 ter reede Texel binnen en werd het 22 April daaraanvolgende te Willemsoord uit dienst gesteld.

Hr. Ms. stoomschoner *Dolfijn* bleef onafgebroken in dienst tot het houden van politietoezicht op de visscherij in de Noordzee.

Hr. Ms. zeilschoner *Argus* verrichte denzelfden dienst van 1 Maart tot 1 November 1890 en thans weder van af 1 Maart 1891.

Dezelfde voorschriften tot uitoefening van het politietoezicht, als waarvan sprake was in de Memorie van Toelichting der vorige begroting, werden ook nu, met het oog op de goede resultaten daarvan verkregen, aan de commandeerende officieren van deze bodems verstrekt.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Suriname* werd 16 Maart 1891 in dienst gesteld voor den algemeenen dienst, eerstelijk tot het houden van politietoezicht op de visscherij in de Noordzee.

Het oud-schroefstoomschip 2de klasse *Marnix* blijft steeds dienst doen als logement — tevens instructieschip voor den torpedodienst te Willemsoord, evenzoo de oud-schroefstoomschepen *Vulkaan* en *Amstel*, respectievelijk te Amsterdam en te Hellevoetsluis, terwijl de kanonneerboot n°. 7 nog tijdelijk dienst doet als logementschip voor torpedisten bij de inschietplaats in zijkanaal F van het Noordzeekanaal.

Hr. Ms. fregat *Evertsen*, Hr. Ms. ramschip *Stier*, Hr. Ms. monitors *Cerberus*, *Bloedhond* en *Panter*, Hr. Ms. riviervaartuigen *Merva* en *Isala*, benevens de stoomkanonneerbooten *Freijr*, *Sperwer*, *Fret* en *Raaf* deden in den zomer van 1890 dienst voor de oefening van het personeel voor de binnenlandsche verdediging. In October en November werden buiten dienst gesteld Hr. Ms. fregat *Evertsen*, Hr. Ms. ramschip *Stier*, Hr. Ms. monitor *Bloedhond*, Hr. Ms. riviervaartruig *Isala* en de stoomkanonneerbooten *Fret*, *Raaf*, *Freijr* en *Sperwer*. Hr. Ms. monitors *Cerberus* en *Panter* bleven in dienst, eerstgenoemde te Amsterdam, laatstgenoemde van 1 December 1890—1 Februari 1891 te Dordrecht en van 1 Februari—1 April 1891 te Rotterdam en daarna te Hellevoetsluis.

Verder werd op 21 November 1890, ter vervanging van Hrs. Ms. ramschip *Stier*, Hr. Ms. ramschip *Guinea* te Willemsoord in dienst gesteld.

Voor de zomeroefeningen van het jaar 1891, waarmede door de pantserschepen *Guinea*, *Cerberus* en *Panter* reeds in April 1891 is aangevangen, kwamen achtereenvolgens in dienst, op 15 Mei 1891 Hr. Ms. monitor *Draak* en de stoomkanonneerbooten *Heimdal*, *Balder*, *Braga* en *Hydra* en op 10 Juni daaraanvolgende Hr. Ms. ramschip *Buffel*.

Hr. Ms. stoomriviervaartruig *Merva* bleef in dienst; gedurende de wintermaanden vertoefde dit schip in de haven van Nijmegen. Op 1 April 1891 begon dit vaartuig weder de oefeningstochten op de rivieren. Hr. Ms. stoomkanonneerboot *Vos* bleef dienst doen als mobiel wachtschip te Vlissingen, terwijl Hr. Ms. stoomkanonneerboot *Havik* als als zoodanig te Rotterdam op 1 October 1890 werd vervangen door Hr. Ms. stoomkanonneerboot *Dufa*.

Het fregat *Evertsen* werd als gewoonlijk op 21 April 1891 in dienst gesteld voor de opleiding der zeemiliciens.

Hr. Ms. stoomkanonneerboot *Das* in 1890 belast geweest met het doen van hydrographische opnemingen in verband met de defensie-aangelegenheden, werd den 18den October 1890 uit dienst gesteld.

Op 3 Maart 1891 werden ten behoeve der militaire hydrographie in de stellingen van den Helder en van de monden der Maas en van 't Haringvliet, in dienst gesteld

Hr. Ms. stoomkanonneerbooten *Lynx* en *Dog* en op 1 Mei daaraanvolgende Hr. Ms. stoomkanonneerboot *Das* voor 't zelfde doel in de Zuiderzee.

Hr. Ms. fregatten *Adolf Hertog van Nassau* en *Prins van Oranje* en Hr. Ms. korvet *Prins Maurits der Nederlanden*, doen steeds dienst als wachtschepen te Willemsoord, Hellevoetsluis en Amsterdam.

Hr. Ms. fregat *Admiraal van Wassenaer* bleef dienst doen als opleidingsschip voor jongens, in aansluiting met de Kweekschool voor zeevaart te Leiden.

Hr. Ms. zeilbrikken *Castor* en *Pollux*, beide toegevoegd aan het bovengenoemde opleidingsschip, werden op 5 September 1890 uit dienst en op 1 April 1891 weder in dienst gesteld tot oefening der jongens op de Zuiderzee.

Ook Hr. Ms. instructie-korvet *Nautilus* bleef in dienst voor de opleiding van bootsmansleerlingen, maakte in de zomermaanden van 1890 den gewonen kruistocht op het Haringvliet en in de Noordzee en ving dien tocht ook dit jaar in April weder aan.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Aruba* doet, in afwachting van het gereed komen van het in aanbouw zijnd artillerie-instructieschip, nog steeds als zoodanig dienst.

Om dezelfde reden als reeds werd aangegeven in de Memorie van Toelichting der vorige begroting, bleef *Het Loo* aan de *Aruba* als logementschip toegevoegd.

Hr. Ms. zeilkorvet *Urania* en de stoomkanonneerbooten *Ever* en *Gier* werden in de zomermaanden weder gebezigd voor de oefeningen der adelborsten van het Koninklijk Instituut voor de marine te Willemsoord.

In het jaar 1890 werden aangenomen 448 schepelingen, waarvan 332 lichtmatrozen en jongens en 28 torpedisten en torpedomakers en in het eerste halfjaar van 1891 354 koppen.

De sterkte van het ondergeschikt personeel der zeemacht verminderde in het jaar 1890 met 7 koppen, welke vermindering is toe te schrijven aan een belangrijk grooter verloop onder de vuurstokers, waartegen in den aanvang des jaars maatregelen genomen zijn, zoo door vermeerdering van de handgelden als door herhaalde publicatie van de voorwaarden tot dienstneming. Daarna levert de werving van vuurstokers betere resultaten.

In 1891 werden 20 plaatsen voor adelborst voor den zeedienst opengesteld.

De sterkte van het korps officieren van gezondheid bij de zeemacht is bijna voltallig.

Bij de opleiding van aspirant-administrateurs werden voor 1891 4 plaatsen, bij die voor machinist-leerlingen te Hellevoetsluis 20 plaatsen opengesteld.

Bijlage D van den toelichtenden staat geeft de sterkte aan van de verschillende qualiteiten benodigd in oorlogstijd en op 1 Juli 1890 en 1 Januari 1891 feitelijk aanwezig.

Ten aanzien van de zeemilitie kan het navolgende worden vermeld.

Voor de lichting van het jaar 1890 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping bleven, 2056 personen voor de zeemilitie aangemeld, waarvan 600 daarbij zijn ingelijfd.

Van die ingelijfd zijn:

overgegaan met eene vaste verbintenis bij de zeemacht	9
overleden	1
ontslagen wegens lichaamsgebreken	2
verder werd een buitenlandsch verlof verleend aan .	8

Voor zoover de opgaven inkwamen van de verschillende Commissarissen des Konings, werd aan 33 zeemiliciens, die met onbepaald verlof huiswaarts keerden, vergunning verleend tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart.

Voor de lichting van het jaar 1891 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping bleven, 2183 personen voor de zeemilitie aangemeld, afkomstig uit:

Noordbrabant	52
Gelderland	242
Zuidholland	438
Noordholland	613
Zeeland	116

Utrecht	62
Friesland	231
Overijssel	147
Groningen	211
Drenthe	67
Limburg	4
Te zamen.	2183

Daar echter volgens art. 5 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) niet meer dan 600 lotelingen bij de zeemilitie mogen worden toegelaten, werden, na eene evenredige verdeling, overeenkomstig art. 3 van het Koninklijk besluit van 28 Februari 1891 n°. 17, voor den dienst ter zee bestemd uit:

Noordbrabant	14
Gelderland	67
Zuidholland	120
Noordholland	169
Zeeland	32
Utrecht	17
Friesland	64
Overijssel	40
Groningen	58
Drenthe	18
Limburg	1
Te zamen.	600

IVde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 1 800 167,50 tegen f 1 954 104,50 voor 1891 toegestaan. Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, is toe te schrijven aan eene lagere raming van:

Art. 46. Aanbouw, herstelling en onderhoud der loods-transportvaartuigen, met	f 4 200,00
Art. 54. Aanbouw, herstelling en onderhoud der loodsvaartuigen, met	37 077,00
Art. 57. kosten der betonning, met	700,00
Art. 61. Kosten van het materieel der kustverlichting, met	144 225,00
Totaal minder	f 186 202,00

Waartegenover eene hogere raming van:

Art. 47. Bezoldiging van de bemanning der loods-transportvaartuigen, met f	1 000,00
Art. 50. Bezoldiging van de beambten van het loodswezen, met	1 200,00
Art. 51. Belooning der scheepsdiepgangmeters, met	500,00
Art. 52. Belooning van het loodspersoneel, met	22 405,00
Art. 53. Uitmonsteringen voor het loodspersoneel, met	200,00
Art. 55. Aanbouw, herstelling en onderhoud der loods-afhaalvaartuigen, met	1 000,00

Art. 56. Aanbouw, herstelling, onderhoud en huur van loodsgebouwen met f 3 800,00

Art. 60. Bezoldiging van het personeel der verlichting, met 2 160,00

Totaal meer f 32 265,00

Blijft minder f 153 937,00

Loodswezen.

De twee loodskotters, waarvoor de gelden op de begrooting voor 1889 zijn toegestaan, zijn afgeleverd en sedert in dienst gesteld.

De beide loodsschooners, bij de begrooting voor 1890 toegestaan, naderen hunne voltooiing, terwijl die, bij de begrooting voor 1891 toegestaan, in aanbouw zijn.

Op deze begrooting zijn gelden gevraagd voor het in aanbouw brengen van twee loodskotters, tot aanvulling van het reserve-materieel, doch zooals in den toelichtenden staat nader is uiteengezet slechts voor de helft; voorts voor de uitrusting van de in aanbouw zijnde loodsschooners en voor de aanschaffing van roei- en zeilsloepen.

Betonning, bebakening en zeemerken.

De vernieuwing van den stoomketel en van het stoomwerktuig en de voorziening aan den romp van den transportschooner *Zeemeeuw*, zoomede de oprichting van eene nieuwe ijzeren kaap bij Hollum op Ameland hebben plaats gevonden.

Ook de gasboei voor het Hellegat is opgeleverd en geplaatst.

Voor de bij de vorige begrooting toegestane vergroting van het tonnenmagazijn te Veere en aanschaffing van twee gasboeien is het noodige verricht en is een en ander onderhanden of besteld.

Op deze begrooting worden gelden aangevraagd voor den aanbouw van een nieuw tonnenleggersvaartuig te Terschelling, zijnde het bestaande vaartuig oud en versleten.

Verlichting.

De gasfabriek aan den Hoek van Holland, de stoommishoorn te IJmuiden en de nieuwe lichtopstanden te Wulpenburg en Gorishoek zijn gereed gekomen en in gebruik gesteld; ook de nieuwe lichttoestel op den lichttoren te Marken en de lantaarn op het havenhoofd te Enkhuizen zijn geplaatst.

Het bij de begrooting voor 1890 toegestane lichtschip is voltooid en voor den Hoek van Holland in station gelegd.

De nieuwe werken waarvoor de gelden op de begrooting voor 1891 werden toegestaan zijn onderhanden, waaronder ook de bouw van een reservelichtschip.

Op deze begrooting worden gelden aangevraagd:

voor twee nieuwe lichttoestellen voor de verlichting te Rilland, noodzakelijk voor eene betere verlichting van de Wester-Schelde;

voor een nieuwen lichtopstand met lantaarn voor de verlichting te Wieringen, ten gerieve van de scheepvaart door het Amsteddiep;

en voor een nieuwen lichtopstand op schroefpalen voor de verlichting te Durgerdam, met bijbehorende wachterswoning, bergplaats voor mistklok en petroleum, ter vervanging van den bestaanden lichtopstand, zijnde de tegenwoordige vaartoren, door ouderdom, bouwvallig en in gevaar.

Hydrographie.

Sedert 1 Juli 1890 zijn in druk verschenen, eene nieuwe kaart van IJmuiden en eene verbeterde kaart van de kust van Guyana, waarop nieuwe kaarten van de Marowijne en de Nickerie; voorts eene nieuwe beschrijving van het zeeget Goeree en Maas en eene nieuwe lichtenlijst van Nederland en de koloniën.

De gravures der bestaande kaarten worden bovendien steeds bijgewerkt, naarmate de behoefte aan nieuwe oplaat blijkt.

Thans zijn onderhanden de gravures van eene kaart van de Wester-Schelde van Vlissingen tot Antwerpen en van eene kaart van het verdronken land van Zuid-Beveland, Eendracht en Ooster-Schelde.

Vde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 1 382 670,20 tegen f 1 324 357,20 voor 1891 toegestaan. Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, wordt veroorzaakt door hogere raming van:

Art. 66. Burgerlijke pensioenen, waarop recht is verkregen na 1 Juli 1846, met f 6 196,00

Art. 67. Militaire pensioenen waarop recht is verkregen na 1 October 1851, met 43 791,00

Art. 68. Pensioenen van mindere geëm-ployeerden en werklieden, met 8 913,00

Art. 72. Kosten van medailles, met 2 000,00

Totaal meer . . . f 60 900,00

waartegenover eene lagere raming van:

Art. 64. Burgerlijke pensioenen, waarop recht is gekregen vóór 1 Juli 1846, met f 156,00

Art. 65. Militaire pensioenen waarop recht is verkregen vóór 1 October 1851, met 396,00

Art. 68a. Ondersteuning van mindere geëm-ployeerden en werklieden, met 315,00

Art. 69. Pensioenen en onder-standen van het loodspersoneel, met 1 720,00

Totaal minder 2 587,00

Blijft meer . . . f 58 313,00

Vide AFDEELING.

Voor deze afdeeling is dezelfde som uitgetrokken als het vorige jaar.

De Minister van Marine,
J. C. JANSEN.